

Customs regarding birth of the Mfatla People
Tswalo.

1

Basadi bagolo ba re ngwana ke mafura o ya tlhokwa ka sekekolo sa kgale ngwana o ne a sa tswalwe, o ne a topja bodibeng ke gore bana ba ne ba bolellwa gore lesea le le inolwa bodibeng ka lesa le legolo. Bana ba ne ba itse fela jalo gore ngwana o topja bodibeng ke dikekole. Ka jeno go itswe gore ngwana o wa tswala.

2

Ga go tlhatholla mosadi-mogolo wa umina kgomo ya agileng Dilo-kong, o re fa ngwana a belegwa o belegelwa gatse, mmago a kanama ka seetse mo gatshe, mme a belegiswe ke dikekole tse sa belegeng. Dikekole tsa re ngwana o tswa bodimong. Fa ba ka re ba belegile mosadi a tswala mafatla, ka molao wa segolo-golo sa basadi le le tswetsweng pele le ne le bolawa, mme go epje, mosima ka tlung, le kgupetswe teng ke dikekole fela, go sa itse motho le yo mong.

Fa lesea le tswala pele ba le kgaola kgubjana ka legare, mme ba bofe gore kgubjana e se ke ya tswa madi; e be gona ba le tlhapisa ka metsana a boritho fa le tswa metsing, ba le sogole ka letata ba le alele gaufi le mmalona ba le tlotse ka serokolo le mogato. Janong ba epe mosima ba tshela madi a a tswileng go mma lona le maswe ka mphela ga wona. me ba tseye lenako ba le beye monyako gore go se tsene batho fela go tsene mmago motswetse fela go tsene mmago motswetse fela le dikekole.

3

Go thwe fa batho feela ba ka tsena ba ka gupetsa ngwana moya mme a tla a se ke a tswa ntlung, ka gore ba bangwe maoto a bollo, ke gore ba tsemaya thata. Go tsemaya thata ke gore ba bangwe ke ditlhola, basadi ba bangwe ke baloi ba maoto a boima, ba tlhaga ba patisitse digwere.

Mosadi yena ga e le la mathomo a belega, o robatswa ka mokokotlo nakwana ye telle, ka gore ba re mosadi fa e le la mathomo a belega marapo a dinoka tsa gagwe a amologa rapa a kgaogana, mme gore a tle a kopane o tswanela go robala

ka mokokotlo nakwana gore marapo a tiye pele.

Lebaka la gore fa go tswetswe mafatla, yo mongwe a bolawa ke gore bagolo-golo mo ga Mfatla ba ne ba dumela gore pula e ka se ne ke botlhola. Gape fa ngwana a ne a tswetswe a le kana ka matla o ne a bolawa, ba re o tswetswe pele go nako ya gagwe ke
4 manyala kapa legakgamatsa.

Ka segolo-golo fa go tlhatholla Maphatsana mosadi mogolo wa mmina kwena kwa Mfatla yo a beng a agile (Zuurwlei) maswe ka mphelana a motswetse a ne a epelwa pele ka mo ntlung, ka moso o mong go epje mmu wa mosima woo ka mphela o yo epelwa letlhakeng la noka gore pula e ne.

A re fa ba sa agile Moseka ba ne ba epela maswe a mofuta wo mo letlhakeng la noka Moseka. Imago ngwana le yena o ya tlhapiswa le ka mo tlase fa a sa na go bolega. Mme dijo tsa gagwe ka segolo-golo e ne e le mphokotso wa mosoko wa mabele, ka jeno ba ba ntsi ba ba fa mphokotso wa mmidi la mafsi.

5 Fa mmagwe lesea a ka lwala thata ga e sa le motswetse ga a dumellwe go anyisa lesea, go thwe a ka le feltetsa bolwetse. Mme lesea le gamelwa mafsi a dipudi le a ditonki ga di le teng, fela bogolo-golo ba ne ba gama mafsi a dipudi a nowe ke masea, ba re a phala a kgomo. Maphusumane wona a ratile Basotho gore mafsi a tonki ke wona a a loketseng masea thata.

Ke bone mosadi wa Mokwena mono thining a gamele ngwana mafsi a tonki, a re a alafa seguba sa Rakgoo-kgoo sa masea. Ba bangwe fa ngwana a sa no tswala o bofellwa bo-naime matsogong a mabe di.

6 Ga ngwana a sa no go tswalwa rakgadi kapa mmana tsona o tla tsamaya le mantlu a gabo motswetse a ba bolella a re, rona re filwe ngwana. Yo mongwe o tla botsa gore ke mong? A re, ke mosetsana kapa mosanyana. Janong a fetole gore ke mafura kapa serurwane.

Mme basadi ka mphela ba ba itsisisitsweng ngwana, ba tsaya metse-
ga ba yo ga metsi ba ise ko ngwaneng, ba bangwe ba ga metsi nakwa-
na ba bangwe ba ga tsatsi la pele fela ebe ba feditse.

Janong yo mongwe le yo mongwe fa a yo go bona ngwana, o isa
mpho ya dilo kapa sengomelo kapa boupe kapa mabele.

Ga ngwana a tswa ka mo ntlung ka morago ga kgwedi tse
tharo o bontshwa kgomo go tawe ke mnuuo, ba bangwe ba mo isa
mabitleng a bo rakgolo'agwe.

7 Fa e ka re ka tsatsi le lengwe molala wa lesele wa sekama,
go bitswa malome wa ngwana a tle, mme yena o tla tsaya selepe a se
belesa ngwana legetleng leo tlhogo e sekamelang teng. Ka tumelo
ya segolo-golo mo ga Mfatlha ngwana molala wa gagwe o ne o tiya kape
le.

Ga ngwana a tswetswe a se na mogologwe o batlelwa mopepudi kwa
ga Mfatlha, o batliwa mo gare ga bagabo, fa a se teng, mmagwe o
ipatlalela mopepudi mo metswaleng. Thari ya ngwana e sugwa ke rakgo-
lo'agwe ka letlalo la gagwe.

8 Rasala Matsila mokgalabje wa mmina kgomo ya agileng Dilokong,
o kile a suga letlalo la pudi a sugela ngwana-ngwana wa gagwe
ya tswaletsweng kwa Mmametlhake Bakgatlang thari ya letlalo la
pudi. O ile a suga letlalo ka bjalwa le banna. Thari ka Sesotho
e irelwa bjalwa e sugwe ke barna mme ba e sugwe ke banna me ba nwe
bjalwa.

Letlalo le sugwa go tloga motshegare go fitlhela mantsiboya,
le ngwaelwa ke bakgalabje. Go ngwaela letlalo ke ga bakgalabje ba
tlotsa letlalo ka mafura kapa boko ba nku, mme a le ngape ka
petlwana go le ngwaela; fa le fedile go ngwapja banna ba thoma go
le suga, ba le tswara ka fa le ka fa, ba le suga, mokgalabje o
utlwe a re, Aii-aii-aii-h-h-h-h. Ba tla le suga bjalo le be le
butswe, mme ba re thari e budule, ba ntshe nkgwana ya sethito.

Ba bangwe ba tshwaela ngwana ditsuwane le puđi o wa e tshwaiswa.

9 Ga a sa no go tswalwa ngwana leina la gagwe le kopiwa go rakgolwagwe fa e le mosimane, ga e le mosetsana o fiwa lebitso ke koko agwe. Ngwana fa e le lesele lefa a ka rotela motho, Basotho ba re ke mafura gase molato. Ngwana fa a sa le lesele ba ga Mfatlha ba gana ga a ka ipona ka seipone sa sekgowa, ba re se ira matlho a ngwana meleya.

Fa ngwana a lla mopepuđi o ya mo tungtuletsa ke gore a mo didimatse ka gore ke ya o tungtuletsa oh nnana robala mo dikoloing tsa makgowanyana. Dikekole tsona di re yee-yeye-yee-yee, di ntse di mo beputse tharing.

10 Ngwana fa a lla thata batswadi ba belaela gore mmepuđi o ya mo nota gore mmagwe a mo tsee. Fa ngwana a setse a kgona go siana ga a lla kokoagwe a mo nota kapa o mo ngapa ka setlhong go mo tsosa gore a didimale.

Bagolo-golo ba re ngwana ya tswetsweng molaong o fapana le ya tswetsweng ke batho fela, ke gore ngwana wa loko la mosate o bonala fela le mo matlhong.

Mmepuđi wa ngwana fa bona kgomo fa a bolella ngwana gore ke kgomo o re, Nnana bbua si. Ke fa ba thoma go mo ruta go bolela. O ka tlwa ba re tsamaya o bolella mme o re nnana a mme a lla.

END. S 42/